

Već sam pridjev jugoslovenski, upora- bljen u navedenom odlomku dva puta, daje odgovor, a ako kažem da se u tom leksikonu ta armija naziva samo *Jugoslovenska narod- na armija*, onda je jasno da imenice sa -ijum pokazuju svoje srpsko lice pod „jugosloven- skim“ nazivom. Da je ta armija „ujednačava- njem po srpskosti“ bila vodeća srpska sila, danas ne treba nikomu posebno dokazivati.

Što se srpskih školskih priručnika i pro- fesora tiče, nije i ne može biti vjerojatno da bi bilo drugačije, da bi profesori rabili dvo- struke nazive malo one sa -ijum, malo one sa -ij. A kad bi i bilo tako, onda bi srpski književni jezik po normiranosti pao na samo dno europskih jezika. A to nije jer je on ipak normativno određeniji nego što pokazuju njegovi priručnici.

Na kraju da napomenem da takvih ke- mijskih naziva za počela koji se razlikuju po -ij/-ijum ima 62. Ako im još dodamo ostale različite nazive: *dušik - azot, krom - hrom, ki- sik - kiseonik, kositar - kalaj, ugljik - ugljenik, uran (uranij) - uranijum, vodik - vodionik, željezo - gvožđe*, onda vidimo da je od 100

počela (popis iz 1997., ima 103, ali *bismut/ bizmut, nikal/nikl, praseodim* nisam uzeo u obzir) čak 70 različitih. Odnos je dakle za „isti“ jezik neočekivan: samo 30% istosti.

Postotak bi bio povoljniji kad bi se uzelo sve kemijsko nazivlje, ali je sigurno da bi razlike ipak bile velike. Sad je jasno zašto srpski jezikoslovci nisu pristali u *novosad- sko vrijeme* izradbe rječnika da se kemijsko nazivlje donese u četiri stupca, hrvatskome, makedonskome, slovenskome i srpskom, jer bi sam taj popis jasno pokazao da su hrvatski i srpski dva književna jezika, a to bi pobi- lo njihovu omiljelu tezu o istome, jednome, jedinstvenome „srpskohrvatskome“ jeziku. Radije su prekinuli zajednički rad, nego da se ta očita razlika vidi s njihovim potpisima. Njima je bila važnija politika od činjenica i njihove znanstvene ocjene. Na žalost, među prekidačima glavni je bio Pavle Ivić, tada najbolji srpski jezikoslovac, ali i najžešći unitarist.

Stjepan Babić

NAZOVILINGVISTIKA¹ SNJEŽANE KORDIĆ

Povodom njezina prikaza Gröschelove knjige²

ajprije moram reći jednu uvodnu napomenu da ne bi tko iz ovoga mojega kratkoga članka mislio da ja naziv hrvatski standardni jezik prihva- ćam bespogovorno jer na nj imam mnoge

napomene, ali ih ovdje ne iznosim da se ne bismo zapleli u područje kojemu ovdje nije ni mjesto ni prigoda za raspravljanje. I naziv hrvatski standardni jezik dovoljan je da pri- donese većoj jasnoći onoga što ovdje želim da sa Snježanom Kordić raspravimo.

Kad bi čovjek imao vremena i strpljenja da pročita sve članke Snježane Kordić, koje je objavila samo u Književnoj republici, a objavila ih je dvadesetak u prosjeku s pet-

¹ Ovaj je rad primljen 10. svibnja 2010. Objavljen je u posljednjoj Književnoj republici, a ovdje ga donosimo radi cjelovitosti pogleda u temu, a ne da bismo započeli raspravu sa Snježanom Kordić na stranicama Jezika. Jezik za to nema dovoljno prostora.

² Književna republika 10. – 12. / 2009., str. 318. – 330.

naestak stranica po članku, onda bi vidio da se ona izgubila u raznim jezikoslovnim teorijama, da se nabacuje njima samo da bi mnoštvom zasjenila protivnika. Koliko se to slaže s činjenicma, to za nju nije važno. Važno je da ona bude jedina koja je u pravu. Zato na jednu rečenicu, ona odgovara deset-cima stranica, a u sukobu je bila s Auburgerom, Babićem, Damjanovićem, Grčevićem, Grubišićem, Pandžićem, Pranjkićem i zato s njom i nema smisla opširno raspravljati. Međutim, teško ju je ostaviti da terorizira naše jezikoslovce i naše jezikoslovce, mora se njezina pisanija pokazati u pravom svjetlu makar ukratko. Htijući to, htio sam privatno s njom raspraviti bitne probleme i zato sam joj e-poštom, jer duge njezine adrese nisam imao, početkom travnja uputio nekoliko puta jedno pismo na koje nikada nisam dobio odgovora. A pismo je bilo jednostavno, s nekoliko sitnih izmjena pisao sam joj ovo:

»Koliko znam, Vi ste jedina od hrvatskih jezikoslovaca koja misli da postoji srpsko-hrvatski ili hrvatskosrpski jezik. Zato bih volio čuti što imate reći o mojem članku Hrvatski književni jezik, ponajprije njime samim, objavljenom u 5. broju prošlogodišnjega Jezika, a rado bih čuo i Vaše mišljenje o mojem članku Hrvatska i srpska hrvanja o „hrvatskosrpskom standardnom jeziku“, koji je izašao u ovogodišnjem travanjskom broju Jezika.

Slučajno sam upravo ovih dana vidio Vašu veliku sliku u Hrvatskome listu od 31. 1. 2008. pod kojom piše „neviđena mržnja usmjerena protiv vlastitoga naroda i jezika“. Ne mislim da Vas vodi mržnja nego nesnalaženje u složenoj problematici kao što je određivanje statusâ književnih jezika.«

Da bih njezinu raspravu uputio pravim putem, dodat ću ovom nekoliko tvrdnja

prema kojima bi se trebala jasno i kratko izjasniti.

Prva moja takva tvrdnja glasi: Kao što je hrvatski standardni jezik, takvoga jezika niti je bilo niti ima na svijetu zato ne može postojati niti je ikada postojao „hrvatskosrpski ili srpskohrvatski standardni jezik“. Nikada nije bilo niti ima osnovnih priručnika za taj jezik, a tu mislim na pravopis, gramatiku i rječnik kojih bi se podjednako držali Srbi i Hrvati. Tko tvrdi da postoji ili da je postojao, taj ne poznaje činjenice ili ako poznaje činjenice, ne zna koju teoriju treba primijeniti na te činjenice. Ja mislim da takve teorije i nema. Tko tvrdi da postoji, taj u tim činjenicama zanemaruje mnoge pojedinosti u mjeri u kojoj se ne smiju zanemarivati. Uzmimo samo teoriju o policentričnosti jezika. Što je to policentričnost? Ako ona i postoji, ona ne dokida posebnost hrvatskoga standardnoga jezika, nego samo izražava poseban odnos bliskih jezika. Kad bi se policentričnost uzela pod kritičko povećalo, pokazalo bi se da je ona sama u sebi proturječna, ako se želi govoriti o standardu i što se pod standardom treba razumijevati.

Mislim da dobro poznajem njemačke jezične prilike jer ne samo da sam živio i predavao u Njemačkoj, nego i raspravljao s njemačkim slavistima i dobro uvidio u čemu su njihove teškoće u spoznaji posebnosti hrvatskoga književnoga jezika. To sam ukratko opisao u članku Njemački slavisti o hrvatskom književnom jeziku.³

Mislim da sam Snježani Kordić dao i previše zadataka koja ne smije izvrđavati raznim smicalicama, nego jasno i razgovijetno odgovoriti. Riječ prepuštam njoj.

Stjepan Babić

³ Fokus 3. 10. 2003., str. 54. i u mojoj knjizi Hrvanja hrvatskoga, Zagreb, 2004.